

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи

Віталій КОБЕЦЬ

« 18 » 11 20 20 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

Факультет	біології, географії і екології
Кафедра	біології людини та імунології, ботаніки
Галузь знань	01 Освіта
Спеціальність	014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Ступінь вищої освіти	магістр
Курс	2
Форма навчання	денна

Херсон 2020-2021 н.р.

Програма розроблена:

1. Сидорович М.М., професор, доктор педагогічних наук
2. Гасюк О.М., доцент, кандидат біологічних наук
3. Лановенко О.Г., доцент, кандидат сільськогосподарських наук
4. Шкуропат А.В., доцент, кандидат біологічних наук
5. Головченко І.В., доцент, кандидат біологічних наук
6. Спринь О.Б., доцент, кандидат біологічних наук
7. Мойсієнко І.І., професор, доктор біологічних наук
8. Мельник Р.П., доцент, кандидат біологічних наук

Затверджена на засіданні кафедри біології людини та імунології

Протокол від «М» 08 2020 року №1
Завідувач кафедри Олена ГАСЮК
«М» 08 20 року

1. Вступ

Переддипломна практика є одним з важливих елементів підготовки вчителів біологів та вчителів основ здоров'я.

Переддипломна практика спрямована на вдосконалення дослідницьких та творчих якостей студентів, а також їх ознайомлення з практичними питаннями організації наукових досліджень в галузі освіти біології. Під час переддипломної практики перевіряється рівень наукової підготовки студентів, їх знань, вмінь і навичок щодо проведення досліджень, спрямованих на всебічне оволодіння основними методами і засобами біологічних досліджень, обробкою отриманої статистичної інформації.

Переддипломна практика студентів спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) організується на базі кафедри біології людини та імунології та кафедри ботаніки, а також науково-дослідних лабораторій цих кафедр. Розподіл по груповим керівникам здійснюється відповідно до наказу про затвердження тематики кваліфікаційних робіт.

Набуті знання та вміння студенти використовують при оформленні та захисті кваліфікаційних робіт.

Переддипломна практика проводиться у 3 семестрі та триває 8 тижнів.

2. Мета практики полягає у формуванні дослідницьких навичок та вмінь, необхідних для практичного застосування новітніх наукових досягнень у професійній діяльності.

3. Зміст практики

Ознайомлення з організацією роботи науково-дослідних лабораторій при кафедрі біології людини і імунології та кафедра ботаніки. Вивчення специфіки планування, підготовки та методик досліджень в різних галузях біології. Поглиблене вивчення одного з напрямків наукової роботи кафедри, ознайомлення з ресурсами мережі Інтернет, які можуть бути використані в науковій та практичній діяльності викладача біології. Ознайомлення з вимогами до оформлення кваліфікаційної роботи та супровідних документів, наукової доповіді за матеріалами кваліфікаційної роботи, відповідних ілюстративних матеріалів, правил вести наукову дискусію, до звіту про проходження переддипломної практики.

На настановних конференціях студент-практикант отримує вступний інструктаж з охорони праці, протягом практики - поетапний інструктаж щодо правил роботи в лабораторіях і протипожежної безпеки.

Набуті знання та вміння студенти використовують при оформленні та захисті кваліфікаційних робіт.

Завдання практики передбачають:

1. Поглиблення та закріплення теоретичних знань студентів щодо організації наукових досліджень з біології, отриманих ними під час вивчення фундаментальних та прикладних дисциплін. Ознайомлення з організацією роботи науково-дослідних лабораторій при випускаючих кафедрах.

2. Вдосконалення вміння застосовувати набуті знання на практиці під час проведення дослідницької роботи, обробки отриманих даних та оформлення результатів у вигляді кваліфікаційної роботи.

3. Формування вміння робити наукові доповіді та кваліфіковано вести наукову дискусію.

4. Формування вміння користуватися сучасними інформаційними засобами з метою ознайомлення з останніми досягненнями сучасної біології. Розвиток творчого ставлення до професії біолога, викладача біології, прагнення до постійного професійного самовдосконалення.

Загальні та фахові компетентності:

ЗК 1. Здатність до використання знань та умінь, набутих у процесі вивчення предмету, у відносинах з контрагентами та під час обробки іншомовних джерел інформації;

ЗК 2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності, у т.ч. результатів власних досліджень для використання у галузі освіти;

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення в професійній діяльності;

ЗК 5. Здатність до прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування;

ЗК 6. Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань;

ЗК 9. Здатність працювати самостійно, автономно діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;

ФК 2. Здатність до цілепокладання і проектування, добору й застосування доцільних форм, методів, технологій та засобів навчання для розвитку здібностей учнів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня їх навчальних досягнень.

ФК 3. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); використання з цією метою інновацій у професійній діяльності ;

ФК 6. Здатність до організації і здійснення наукового пошуку у закладах загальної середньої освіти; рефлексії власної педагогічної діяльності, професійного розвитку впродовж життя.

ФК 7. Здатність використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення й теорії біології для пояснення та розвитку розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем; розкривати сутність біологічних явищ і процесів .

ФК 10. Здатність здійснювати прості і безпечні біологічні дослідження в лабораторії та природних умовах, інтерпретувати результати досліджень, розробляти і організовувати на їх основі проектну і дослідницьку діяльність учнів.

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.

ПРН 9. Ефективно працювати автономно та у команді.

ПРН 10. Вміти проводити власну дослідницьку діяльність і організовувати її на уроках і позаурочний час

3.1. Основні види робіт

1. Бере участь у настановчій і підсумковій конференціях з переддипломної практики.
2. Своєчасно прибуває до місця проходження практики.
3. Виконує всі розпорядження керівника практики, дотримується встановленого режиму роботи.
4. Виконує всі необхідні види робіт, передбачені програмою переддипломної практики.
5. У встановлені строки надає звіт за результатами практики.

3.2 Список рекрмендованої літератури

Основна література:

1. Берко А. Ю. та інші. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації: Навчальний посібник. – Львів: «Новий Світ-2000», 2010. – 282 с.
2. Беляєв Ю.І., Мішуков О.В. Болонський процес. Хрестоматія - Херсон: Видавництво ХДУ, 2005. – 276 с.
3. Болюбаш Я.Я. Доповідна записка про проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації // Вища школа. 2003. - № 4-5. – С.113-115.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
5. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч.посібник. – К.:Центр учбової літератури, 2007. – 232 с. Настанова 42-02-2001. Лікарські засоби. Належна переддипломна практика. /К. Міністерство охорони здоров'я України, 2001.
6. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: [навч. посібник] / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К.: 2003. – 116 с.
7. Положення про проведення практики студентів ВНЗ України розробленого у відповідності до Закону України «Про вищу освіту», Указ президента України від 04.07.2005р.

№1013/2005 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні».

8. Підготовка магістрів в Інституті природознавства Херсонського державного університету. Навчально-методичний посібник / Колектив укладачів: професори - М.Ф.Бойко, С.Г.Чорний, доценти - О.Є.Блінова, В.Д.Кошелева, О.Н.Речицький, Л.Ю.Русіна, С.К.Семенюк, О.Б.Спринь, Р.Т.Чарнецька, С.В.Шмалей, Л.П.Шумакова. - Херсон: Вид-во ХДУ, 2003.- 87 с.
9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібн. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.
10. Шмалей С.В., Гасюк О.М., Вишневецька Л.В., Богуславський А.Ю., Іваніщук С.М. Випускна робота у вищому навчальному закладі: методика організації дослідження, написання, правила оформлення та захисту. Посібник для студентів. – Херсон: вид-во ХДУ.- 2007.- 45 с.

Додаткова література:

1. Белановский С.А. Метод фокус-груп/ С.А. Белановский. – М: Магистр, 1996. – 272 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень/ М.Т.Білуха. – Київ: Наука, 2002. – 479 с.
3. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень/ М.Т.Білуха. – К: Вища школа, 1997.– 300 с.
4. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб.нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук.кадрів вищої кваліфікації. / Упоряд. Ю.І. Цеков; Попереднє слово Р.В. Бойка. - К.: Ред. "Бюл. ВАК України", 1999. – 64 с.
5. Єріна А.М. Методологія наукових досліджень/ А.М Єріна, В.Б.Захожай, Д.Л.Єрін. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.– 376 с.
6. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень: [навч. посібник]/ В.В.Ковальчук, Л.М.Моїсєєв.– К.: ВД „Професіонал», 2005. – 240 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.
8. Положення про кваліфікаційну роботу (проект) ХДУ
<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DMethodics/EduProcess.aspx>.
9. Положення про практику ХДУ
<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ/DMethodicsPractice.aspx>
10. Положення про академічну доброчесність ХДУ
<http://www.kspu.edu/Information/Academicintegrity.aspx>
11. Рижко В.А. Концепція як форма наукового знання / В.А.Рижко. – К.: Вища школа, 1995.– 324 с.
12. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
13. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень:[підручник]/ Д.М.Стеченко, О.С.Чмир. – К.: Знання, 2005. –309 с.
14. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: Конспект лекцій/ А.С. Філіпенко. – Київ: Академвидав, 2004. – 208 с.
15. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: [навчальний посібник]/ Г.С. Цехмістрова.– К.: ВД «Слово», 2004. – 240 с.
16. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник]/ В.М.Шейко, Н.М.Кушнарєнко. – Київ: Знання-Прес, 2003. – 295 с.
17. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-є вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с.
18. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
19. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».

3.3. Методичні рекомендації до проведення практики

Перед початком переддипломної практики проводиться настановча конференція, на якій завідувач кафедри та керівник практики розкривають перед студентами мету практики, знайомлять їх з основними завданнями, порядком проходження практики та оформлення звіту.

В період проходження переддипломної практики студенти виконують наступні види робіт:

- ознайомлення з організацією наукової роботи кафедр та науково-дослідних лабораторій випускаючих кафедр;
- поповнення експериментальних даних кваліфікаційної роботи;
- вивчення специфіки планування, підготовки та проведення досліджень;
- поглиблене вивчення одного з напрямків наукової роботи кафедр та лабораторій (за індивідуальними завданнями);
- ознайомлення з ресурсами мережі Інтернет, які можуть бути використані в науковій та практичній діяльності вчителя біології;
- завершення оформлення магістерських робіт й супровідних документів;
- підготовка наукової доповіді за матеріалами кваліфікаційних робіт, відповідних ілюстративних матеріалів, розвиток уміння вести наукову дискусію;
- підготовка звіту про проходження переддипломної практики.

Порядок виконання названих видів робіт визначається керівником переддипломної практики за узгодженням із завідувачами випускаючих кафедр та лабораторій

4. Форми та методи контролю

По закінченні переддипломної практики проводиться заключна конференція на міжкафедральному семінарі факультету біології, географії і екології, на якій студенти звітують про виконану роботу, а також висловлюють свою думку щодо змісту та організації практики.

5. Вимоги до звіту

Звіт переддипломної практики здійснюється у формі передзахисту кваліфікаційної роботи та надання інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо). Результати передзахисту заносяться у протоколи засідань кафедри.

6. Критерії оцінювання

Рекомендовано ставитися у випадку, коли доповідь на підсумковій конференції за результатами кваліфікаційної роботи відповідає наступним критеріям:

№	Критерії оцінювання	Кваліфікаційна робота (проект) магістра
I. ЯКІСНІ ПАРАМЕТРИ РОБОТИ		
1	Аргументація актуальності теми, її теоретичної і практичної цінності	Актуальність, теоретична і практична цінність.
2	Достатність використання наукової літератури	Вітчизняна, зарубіжна, Web-ресурси
3	Необхідність і достатність емпіричних даних для розв'язання визначених завдань	Обов'язково
4	Обґрунтованість методики дослідження	Обов'язково
5	Обґрунтованість аналізу й інтерпретація отриманих результатів	Обов'язково
6	Відповідність висновків завданням дослідження	Обов'язково
7	Аргументоване обґрунтування рекомендацій і пропозицій, що представляють науковий і практичний інтерес з обов'язковим використанням практичного матеріалу	Обов'язково
8	Зв'язок з науковими програмами, планами, темами	Обов'язково
9	Відповідність структури роботи обраній темі	Обов'язково
10	Чіткість, логічність, послідовність викладення матеріалу	Обов'язково
11	Грамотність.	Обов'язково
12	Якість і вірність оформлення роботи	Обов'язково
13	Етичний аспект роботи, дотримання норм	Обов'язково

	академічної доброчесності	
II. ДОПОВІДЬ НА ПЕРЕДЗАХИСТ:		
14	Лаконічність і логічність виступу студента	Обов'язково
15	Наявність демонстраційного матеріалу	Обов'язково
17	Уміння вести полеміку з питань випускної роботи	Обов'язково
III. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ		
18	Самостійність і планомірний, систематичний характер роботи студента над темою	Обов'язково
19	Своєчасність підготовки роботи до захисту відповідно регламенту роботи університету	Обов'язково
IV. ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ		
20	Оцінювання кваліфікаційної роботи (проєкту) щодо критерію етичного аспекту та дотримання норм академічної доброчесності (регламентується Порядком виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти)	Не менше 60% унікальності

Не рекомендовано ставитися у випадку, коли представлена робота на підсумковій конференції переддипломної практики має наступні недоліки:

1. Недоліки в оформленні.
 - Відсутність будь-якої складової у структурі роботи, що передбачено чинними вимогами університету до роботи певного рівня вищої освіти.
 - Недотримання вимог щодо оформлення робіт.
 - Відсутність авторської інтерпретації змісту таблиць і графіків.
 - Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог дійсного Положення про кваліфікаційну роботу (проєкт).
 - Обсяг роботи не відповідає вимогам.
2. Недоліки змісту як структурної складової роботи.
 - Зміст роботи не розкриває тему повністю.
 - Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта, тобто не стосуються теми (предмету, об'єкту) дослідження.
3. Недоліки вступу.
 - Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.
 - В об'єкті не виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.
 - Має місце збіг формулювання проблеми, мети, завдань роботи.
4. Недоліки оглядово-теоретичного розділу роботи.
 - Відсутність згадування важливих літературних джерел, що мають пряме відношення до розв'язання проблеми та опублікованих у доступній для студентів літературі, що вийшла друком за останні 5 років, входять до наукометричних баз, до яких надає доступ наукова бібліотека ХДУ (Scopus, Web of Science, EBSCO).
 - Використання великих фрагментів чужих текстів без вказівки на їх джерела, у тому числі кваліфікаційних робіт (проєктів) студентів минулих років.
 - Відсутність аналізу вітчизняних та зарубіжних праць, присвячених проблематиці дослідження.
 - Тема роботи не збігається з метою дослідження.
5. Недоліки аналітичного та емпіричного розділів роботи.
 - Робота побудована на основі чужої методики, модифікованої і скороченої автором без перевірки якості модифікації і скорочень.

- Автор використовує методики без посилань на джерело їх отримання або їх автора.
- У роботі відсутній детальний опис процедури проведення дослідження: за наведеним описом відтворення процедури є неможливим.

- У роботі відсутня інтерпретація отриманих результатів, висновки побудовані як констатація первинних даних.

6. Недоліки висновків.

- Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають визначеним завданням.

7. Етичні аспекти роботи.

- Автор порушив етичні норми, невиправдано розкрив анонімність учасників дослідження.

- Автор використовує дані інших дослідників без посилання на їх праці, де ці результати опубліковані.

- Автор формулює практичні рекомендації, пропонуючи рішення, що виходять за межі його професійної компетентності і можуть мати непередбачувані наслідки для суспільства.